

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.
A somogy megyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

<p>Megjelen: Minden hétfőn, 10-án, és 20-án egyszer ivan. Szerkesztői iroda és kiadó hivatal: WAJDUIS JÓZSEF könyvkereskedésében.</p>	<p>Előfizetési feltételek: Helyben házhoz küldésnél és vidékre postán küldve: Egyszer évre: - 3 frt. - kr. Fél évre: - 1 50 - Évesre: - 1 - 50 -</p>	<p>Hirdetések: A hat hasábrú postaköltség 7 kr. Egy sor 6 és minden sorozású beiktatásért 6 kr. Bélyegjű minden egyes beiktatásért 30 kr. A „Nívó” téren egy pént. sor beiktatási díja 10 kr.</p>	<p>Előfizetési pénzek és hirdetések. Egy szócikk a lap eszellemit tartalmát illető közlemények, valamint vidéki levelek, bármennyire is kiadóhivatalhoz küldendők NAGY-KANIZSÁRA.</p>
---	---	--	--

A t. olvasó közönséghez.

Midőn az ötödik évfolyamba átlépő „Zala-Somogyi Közlöny” szerkesztését résimint alapos indokaim, részint különösen az értelmiség többjeinek régóta táplálthóhaja folytán, a kiadó hivattal szoros kapcsolatba hozni öszéravezetőbbnek találom: közös ügyünk szentsége által vezérelve legyen szabad reménylenem, — miszerint a két szomszéd megye érdemes olvasóközönsége, szokott ügyszeretete és buzgó pártolásával támogatandja egy új korszak küszöbén álló lapunkat; legyen szabad reménylenem, — hogy azon két megye, mely a nemzet két jelesének születéshelyével nemzeti büszke ünneppel kérkedhetik: nem bizand saját sorsára oly lapot, a mely négy éven át szívesen látott házi barátja és hű képviselője volt közös érdekeinek; — legyen szabad reménylenem, — hogy azon lobogó zászlóra korunk jelszava, a „haladás” van kitűzve, a mely köré négy éven át csoportosulva azt híven követve, jövőre sem hagyandja kislekkelg oda; hanem tömör phalanx-csoportokba alakulva megőrzendő és védelmezendő azt!

Hogy pedig kitűzött célomat elérhessem, főtörökvésem: különösképpen oda emelni; miszerint az a szépirodalom, művelészet, nevelészet, gazdaság, ipar és kereskedelem terén oly álláspontot foglaljon el, mely a nagyérdemű közönség korzerű igényei és méltányos kíválmának oly mérvben megfelelhessen, a minőben azt honunk magasztos érdekei kívánják.

Törökvésem: különös súlyt fektetni a közép-osztály szellemi és anyagi érdekeinek képviselésére, különösen a gazdaság, ipar és kereskedelem mesején.

Törökvésem: az alsó néposztály erkölcsi élete emelésére nézve, a népnevelés körébe vágó közleményekkel növelni lapunk szellemi becsét.

Törökvésem: Zala- és Somogy megyékre nézve oly kiváló fontosságú társadalmi viszonyokat különös éber figyelemmel kísérni, s miután nevezett két megyére nézve egyedül Kanizsa városa azon közlekedési központ, mely a kereskedelmet élénken képviseli: ezen szempontból különös gondot fordítandok arra; hogy közbírtokosunk és mezoi gazdáinkat egyaránt érdeklő, a kezekezdés és gazdaság körébe vágó pontos tudósítások által értesithessem; — ugyazintén egyes megkeresések vagy

bármely tárgybani bővebb fölvilágosítást nyerni kívánók számára szives szolgálatát ajánlja szerkesztőségünk.

Hogy tehát lapunk magas feladatát jövőre nézve kellően megoldhassa, gondoskodtam oly szellemi munkásokról, a melyek támogatásával nem nyilem, hogy közönségünk a versenyt „Somogy”-gyal e tekintetben is kiállandja.

Buzgó ügyszeretettel karajlókát föl azért szent ügyünket és válltve egyestült erővel törekedjete Zala és Somogy lelkes fiait a közös cél eléréséhez; mert a közmondás szerint: „Egyetértés által kis dolgok is növekszenek, míg visszavonás által a legnagyobbak is megsemmisülnek,” csak akkor számíthatunk nagy horderejű és fontos feladatunk sikerdus megoldására, s csak akkor remélhetjük kitűzött célunk elérhetését, ha közkarattal és egyesült erővel teendünk eleget honfui kötelezettségünknek.

Lapunk valamint eddig, ugy ezentul is havonkint háromszor jelenend meg; de forró ohajom azt rövid idő múlva hetilappá átalakítani.

Tiszteletteljes bizalommal kérem a vidéki munkatársakat, az irodalom pártolót s a tisztelt közönséget szives pártfogásuk és támogatásukért.

Isten és a jók segítségével bizva kezdlek a nagy feladatt megoldásához.

Az ég. áldása lengjen hazánkon és buzgó törekvésünken!

WAJDUIS JÓZSEF,
felelős szerkesztő
és kiadó tulajdonos.

Öszinte hangok a távolból.

— Kiszárynak érdekeben. —

Örömmel üdvözöljük a „Zala-Somogyi Közlöny”-t 5-dik évfolyama küszöbén, nemcsak azért, mert szülőföldünkről hű látogatónk volt mindig az édes haza határain túl; nemcsak azért, mert sokkal nagyobb erővel támogatott lapokat tudtál, s életrevalóságot soha sem tagadta meg; hanem főleg, mert magasztosb önértéttel vezetette, lobogóját, melyre vezérzászatul Isten s a haza nevétt tűz, magasabban emelendő, a szerkesztőségét a kiadó hivattal ezentul közvetlen érintkezésben birja. Oly körülmény, melynek ösziszertülését, sőt szükkeségét a vidéki levelezők régen elismerték, mely a lap határozott irányja s ezelleme fentartására nézetünk szerint majdnem nélkülözhetően. Nem azért szöallalunk fel, hogy e tárgy fontosságát, annak miként történt eszközléséről adjunk kimerítő sorokat; csak reményünket fejezzük ki, hogy e körülménynél fogva közönségünk, mely

közvetlen a két testvérmegyé, közvetve a közös haza anyagi s szellemi jóléte előmozdítását célozza. — Zala-Somogy-nak nemcsak képviselője a nagy világban; nemcsak megyéink fény s árnyoldalainak referense, nemcsak korszerű szózatok tárgóját; hanem, — hogy szavai a pusztában el ne hangozzanak, mindkét megye értelmiségének szívesebben látott házi barátja leend.

A provinciális lapok csak ugy felelhetnek meg hivatásuknak, ha a provinciális társas életében oly közvetítő szerepet vihetnek, melyben a közérdekű tárgyak közzéig yelemmel kibérternek, s vittattatnak meg. — Ismerjük a nemes indokot, mely áldozatrai készséggel adott élet közönségünknek, és nem egyszer volt alkalmunk e lapok hasábjain meleg keblek szent hevével találkozoznunk oly dolgok iránt, melyek megyei, városi, falusi és családi életünk legközlelebről érdeklők. . . ha önjajtot siker nem közörszta mindenkor a legtisztább szándékot; ha a szép indítványok nem mindig találtak visszhangra; ha az önkényt vonzó példák követés nélkül maradtak. . . ennek egyik főoka, valljuk meg, abban rejlik, mert közönségünk azoktól, kiknek részére közvetlen szánva volt, kellő részvételt nem fogadtatott, s a szomszéd-megyék pártfogása nélkül tán fen sem maradtatott volna!

Nem önérdék vezetit tollunkat, hanem az ügy szeretete, melynek lapunk csak ugy lehet sikeres képviselője, ha megyékben általános leend. Kinek ismernél, hogy ily körülmények közt egy jó kezekkel vezetett provinciális lapról oly eredményt várhatunk, melyért egyes megyék a megyei pénztárból biztosíthatnák saját közönségüket?

Bár mennyire szaporodjannak országos lapjaink, ha még nagyobb halommal bevernek is asztalainkon, megyei közönségünknek mindezek mellett jutand hely, s kell hogy jusson: mert amazok ezt pótolni nem képesek, ennek feladatát amazok meg nem oldhatják, legfőlebb nyoin nélkül elhangzó közléti lehetnek.

A két testvérmegyé anyagi és szellemi érdekeinek, igényeinek, szükkeségeinek sokoldalúságáról elegendőleg tanuskodhatott közönségünk eddig is; de mit ér tolla küzdeni, ültetni, spólni, vagy irtani, ha a holt szavak meg nem testesülhetnek; s hogyan történjék emez, ha mit egyesült erőkre bízunk, azt csak egyesek tehetik? mi használ felfedezni bajainkat, városi életünk árnyoldalait, a népnevelés, az erkölcsi élet borzalmas kintövéseit, . . . mit használ a nagy világnak mindezeket tudtára adnunk, ha csak itt-ott hallgatnak ránk, ha nincs, ki orvosoljon, fényt árasztson, irtson? Vádolassunk bár gyűvászásgról, nem félünk közönségünk megvallani, hogy e gondolat, e tudat tetette le, vagy mérsekelte legalább égő tollunkat, midőn

azt a városi, ugy mint a falusi boldogságot zavaró gonoszság ellen fel felemeltük. Ki nem látja az árvizet, mely sebes rohamával mindenünket magával ragadja, ha ellent nem állunk? Midőn a múlt éz elején Kanizsán bizonyos vidéki öszigazgató nyilatkozatra, hogy „Dunán”-t Kanizsán is tapokkal fogadják, egy közléstíletlen álló pesti publicista csudálkozva azon megjegyzést tette: hogyan? hisz azt már Pesten sem látják szívesen! — a szingazgató azt válaszolta: „hja uram! hasznunk kell az árvízzel!” mi a nemes férfival másképp éreztünk, s ezen érzetünk szerint óhajunk mindenkor szólni. De hogy szavunk ezer visszhangra találjon, hogy midőn tüzet kiállunk, annak oltására idején oopor-tosulhassunk, bírogatónknak, közönségünknek a két testvérmegyében ott-honosnak kell lennie! — Istennek, ész-szel, szorgalommal előre!!

KANIZSABERKI

VIDÉKI TUDÓSÍTÁSOK.

Aiföldi levelek.

Tisztelt szerkesztő ur! Ön sziveskedett a meszo távolból rólam megemlékezni s egyzersimint fellüni, hogy a „Zala-Somogyi Közlöny”-be küldenék dolgozatokat, melyeket a mélyen tisztelt közönség is hihetőleg szívesen olvasnádna. Levelében azt is említ ön, hogy a derek nagy-kanizsai polgárok körül többen élnek emlékezetben tartják azon végzetlejes napokat, melyekben gemet nagyraesült bizalmuk sngalmatból országgyűlési képviselőjükkü megválasztani kegyeskedtek.

Megvallom, régen nem érzett édes érzelmek áraszták el egész válsomat, midőn a multnak el nem enyészethő emlékei egyenkint feltűntek lelkeim előtt, s a kebel sirjában szendergő szent reményét újra felébredve egy régen — igen régen epedve várt jövőnek hajnala derült fel lelki szemem előtt. Hajnala azon szabb jövőnek, melyről a nemzet többsége soha le nem mondott, és le sem fog soha mondani; mely a nemzet és fejedelem közt feltámadt közönséges bizalom alapján valahára valósnai látszik.

E jövőnek ohajtása emelē lelkemet 1848-ban is, midőn a július 2-án megnyitott hongyülés tagjai közt helyet foglaltam. — E hongyülés folyamata hasonló volt a viharos tenger hullámzásához. Elethonjónk majd sirnihez, majd zátonyhoz ütődött, s a révpártól mind megsebzett hánynok, míg végre bekövetkeztek a viszontagságtelejes döbögő események, melyek a sok szép reményt a sok forró ohajját s a kedves haza boldogításának epedő vágyait megsemmisítvén a magyar nemzetet a szénvedés és nyomor sötét útjára taszították. E sötét utat kétfélel a kétségbeesés mélyéig

Hirdetmény.

80 nap alatti leand az arak, hölgyek és gyermekek számára; minden gondolatla nagyraágas fölcseszték kéz...

A valódság, tisztaság és a legazabb készségek módort, ugy viselőre alkalmas voltáért kesesség nyujtatik, és...

Kész uri ingek, legjobb kézi munka:

Table with 3 columns: Item description, Price per piece, Total price. Includes items like 'Fehérfehér-vászonnyalok, sima', 'Finomabb nemű mellécsokkal'.

Kész nő-ingek, legjobb kézi munka a kézi himzés:

Table with 3 columns: Item description, Price per piece, Total price. Includes items like 'Sima vászon úsügek hajdással', 'Finom schwaici ingek, mellécsokkal'.

Legújabb nő-pongyolák és haj-köpenyek:

Table with 3 columns: Item description, Price per piece, Total price. Includes items like 'Elegans, a legfinomabb perkal-ból', 'Angol keimből, himszet'.

Legfinomabb uri alsó-nadrágok:

Table with 3 columns: Item description, Price per piece, Total price. Includes items like 'Irtósi alsó 48 rőf', 'Legfinomabb irtósi vagy rumburgi 50 rőf 60'.

As árucik valósága, s tisztaságért kesesség nyujtatik, melyek nem a legjobban illenek, visszavetnek.

Mintaingek, ugy szótlen minta-rajzolatok kivá rendelték utávk mellik. Uri-gegek megrendelésénél a nyakbőg...

Árverési hirdetmény.

Somogynege Kaposvár városa, buzatér 6-dik szám alatti, s vagyonbukott Földreich Jakab...

Kaposvár, 1866. február hava 3-án. RIMANOCZY JÓZSEF, tőmegdondnok.

Nyilvános köszönet.

En alulírott kötelességemnek tartom a 'Hungaria' Bizt. Bank társaságának köszönetemet nyilvánítani azon oknál fogva, hogy a fent nevezett társaságnál...

Dömbön, 1866. decz. hóban. VÁRADI MÓSES, dombi bíró.

Ein Lotterie-Unternehmen

Das am 1. März 1866. im Wiener Hoftheater... Gewinn, glücklich ohne Neben...

ANATHERIN-SZAJVIZ

Popp J. G. Szabolcs főispánjánál Bécsben... Egy üveg ára 1 ft. 40 kr. hecsomagja 20 kr.

Ca. kir. szab. FOG-PEP Ára 1 ft. 20 kr. FOG-OLON lyukak fogakra onhaasmal Ára 2 ft. 10 kr.

Növényi fog-por, egy doboz ára 60 kr.

E jules készítmény 16 évi földháza óta híre kapott és elterjedt Európa határain túl is.

Friss veteménymagvak

Francia s magyar luczerna löhere, Veres stájer löhere, Fehér hullandi rüti here, Angol, francia, olasz és belföldi perje...

Ezeket kívül lövetkező szejtök u. m.: parmai, ementhali, groji, strachino és liptai.

Fesselhofer Josef nagy-kasszái f szerkeszkedő.

BRÜDER PIRNITZER,

Wachs Istube, Pest, Dorotheagasse Nr. 10, auf hien den Ankauf von allen Pfründen...

Ratenzahlungen

Der Käuf. empfängt bei Zahlung d. ersten Rate einen Brief, worin die Nummer der gehaltenen Pfründe...

Gesellschaftsspiele

- A. auf 10 Kredit-Lose 4 T. 25 kr. in 20 monatlichen Raten. B. 10 1804. 100 f. 3. 25 kr. monatlichen...

Hierbei spielen 10 Personen a f 10 Lose, jede Person zum zehnten Theil und erhält jeder Theilnehmer bei Zahlung der letzten Rate ein Original-Los.

Bei 50 Raddupeln a 3 fl. 40 kr. in 30 monatlichen Raten. Ferner die acht belicht in Gesellschaft.

Wir machen also darauf aufmerksam, dass wir auf Verlangen alle Gestalten Zusammenstellungen von Losen in beliebigen Terminen auf Ratenzahlungen verkaufen...

Haszonbérbe kerestetik

egy 300-400 hold föld-réteből álló lakház és gazd. épületekkel ellátott gazdaság 12 évi bérlet tartamra.

Cs. kir. kizáról. szakad.

fog-szivarák,

legjobb s mint legjobbnak elismert legkényelmesebb s az a fogfájás minden ueme ellen, egyedüli feltalálója: TÖRÖK-JÓZSEF győgygyszerész Pesten, király utca 7. sz. alátt.

Ezer fog-szivarák, kéremelm alkalmasnak s biztos hatású végett 1 ft. 10 kr. s 2 ft. 20 kr. a minden magasztalás nélkül maguk-magukat a legjobban ajánlják.

Gyermekek és nők is e szivarokat egész kényelemmel használhatják.

Arany egy skatulyának 1 ft. 10 kr. skatulyának 50 kr. Pesten küldve 10 krajt több.

Prämienatons-Anzeige.

Unumgänglich nothwendig ist für Jedermann, der mit der jetzigen bewegten Zeit-Verhältnisse...

Hauptgew. Am 1. März l. Jahr. Nied. Gew. fl. 200.000

STAATS-PRÄMIEN-ANLEHENS

vom Jahre 1864, im Betrage von 40 Millionen Gulden statt.

Dieses Anlehen enthält 400.000 Gewinne, worunter sich solche von 20-mal 250.000, 10-mal 220.000, 20-mal 200.000, 80-mal 150.000, 20-mal 50.000, 60-mal 25.000, 120-mal 20.000, 30-mal 15.000, 171-mal 10.000, 352-mal 5.000, 432-mal 2.000, 783-mal 1.000, 1350-mal 500 etc. Gulden betr. Währng. befinden.

Kein anderes Lotteries-Anlehen bietet bei der außerordentlich kleinen Einlage so grosse Gewinnchancen dar, wie dieses und ist der Ankauf der Lose in allen Ländern erlaubt.

L. Wenzel, Staats-Effekten-Geschäft in Frankfurt a. M., Theaterplatz No. 10.

SOMMER JÓZSEF

diczmá, norinberg és rövidkarú kereskedő NAGY-KANIZSÁN. Helyisége KORHÁZUTÓÁ-ban.

Ajánlja gazdagon szerelt raktárát u. m.: pipa és pipaszár, asztali, toll- és konyhakések; borotvák, ollók, koppantók; pakfong és bádog kanalak...

Külesönpénzt amortisatiókra kaphatni S c h o r z M. J. -nél Nagy-Kanizsán Benzión-féle házában.

A magyar országgyűlés képviselőháza elé terjesztett

VÁLASZFELIRATI JAVASLAT a legmagasabb trónbeszédre.

Felsőecs Császár és Király!

1. Hódoló tisztelettel mondunk öszinte köszönetet Főlegednek azon atyai szavakért, melyekkel a jelen országgyűlést megnyitni kegyeskedett. Tanusítják e szavak is Főleged alkotmányos hajlamát, melynél fogva nem egyedül saját fejedelmi hatalmával akar intézkedni népeinek sorsa fölött, hanem országának boldogítására intézett magas törökveszeiben magokat a népet is meghívja, mint tényezőket: az együttműködésre.

2. Hálázzal ismerjük el Főlegednek fejedelmi bölcsességét, mellyel az évek óta résnk nehésedett zárlatból helyzetnek véget akar venni. Főleged összehívta országgyűlésünket, hogy a nemzet ismét gyakorolhassa törvényhozás alkotmányos jogait a működésnek a király és haza közös érdekében. Főleged a jogvesztésnek bízalmat ölt, káros elmeletét határozottan elvetette, és azal elantában a pragmatica sanctiót, mint közösen elismert jogalapot választotta kiindulási pontul, Főleged kegyelmesen biztosított minket az iránt is, hogy a magyar koronának teljes östégét fel fogja vésztelteni tartani. Így tehát Főleged lehetővé tett, hogy megkülvöl a legnyomozottabb aggodalmaktól, nyugodtabb lélekkel a a kedvőnk siker reményével kezdhetünk súlyos bajaink orvoslásához.

3. Milyen érezünk mi fontos feladatunk rendkívüli nehezségét. Tudjuk, hogy vannak oly válságos idők azok a nemzet életében, melyek nemcsak az egyes honpolgárok sorsára, hanem a nemzet egész jövőjére, sőt néha léteire is véglegesen elhatározó befolyással bírnak. Lehet, hogy ily időknek közelében állunk jelenleg is.

4. Ama lényeg a atalakulás után, melyen Magyarország alkotmány 1848-ban keresztelttett, nyugodtabb viszonyok között is bevezéggel jurt volna az egymástól léterő érdeknek méltányos kiegyenlítése. Csodás idők valának azok, amelyekben a megazálaltatás és a bizalom idők felület lehet volna bizalmas itélési az új rendszer minden részének elveteléséről. De a nagyon bekövetkezett azomora események igen korán megzavarták alkotmányos működésünket és lehet tenné tetők az elkövetett munka befejezését, a hibák orvoslását és a hiányok czélezési módját.

5. Élő történelem hiányait az élet mutatja ki. Csak az életből merített tapasztalat vezet bízatosan azon esztendőkhöz, melyekkel a bajt orvoslani lehet. Nekünk erre a sors időt nem engedett, az atalakulás békés fejlődéséig válni, a nemzet életét a juttatásunkat a nemzet alkotmányos életéből. Az idő hiányát a viszonyok bizonyították, a mi től-négre valánk kárthatatva; tétlenrege épen akkor, midőn az alkotmányos tevékenység leginkább szükséges volt. A mit e timentől lett volna, mindazt most, egyesszerre, kivált csak után, a mi időkben történtek, helyrehozni, - sokkal, igen sokkal nehezebb leendő.

6. De a legmagasabb trónbeszéd sok akadályt elhárított, a szállt visszaadta nekünk a bizalmat és azon remény, hogy Főleged bölcsessége alkotmányos érdekeink megvalósítását fogunk minket a szabadságban. Mi, polgári kötelességünk érdekében, egyezszen fognak, hogy a király alkotmányos akaratát a nemzet jogos kívánatait teljes szabadságban a egyesülten valóulhassanak.

7. Midőn Főleged legmagas trónbeszédében a pragmatica sanctiót, mint közösen elismert jogalapot, választotta kiindulási pontul, annak nem csak egyik részére fordított legmagasabb figyelmét, hanem kegyelmesen elismerte egyazonmód azt is, hogy az említett alapörvény Magyarország számára az azonos kaposolt részeknek, közigazgatói belkormányzatnál önállóan biztosított. És ezen önállóságunk törvényes, és okoskor korlátozását egyedül abban találja Főleged, hogy ugyanazon pragmatica sanctió a Főleged uralkodó-háznak kormányzása alatti országok fölöttelhatlan és elválhatlan egyttmaradását a az által az országok közötti egyttalál állandóan megállapította.

8. A sanctio pragmatica megkötésénél egyik főcél a fejedelmi részéről az volt: hogy a a megalkotásának esztéle bizonysága a trónörököslet négy előidézés, a nemzet részéről pedig az volt: hogy esztéle a kijelölt személyben magának már előre az királyi házat válasszon, s így a szabad választásnak gyakran veszélyes, nyomjait elkerülje. De mind a fejedelmeknek, mind a nemzetnek törvényes egyezszenmód oda is volt irányva, hogy a megállapított trón-

alatt álló a feloszthatlanul a elválhatlanul együtt birtoklandó országok és tartományok egyttésvöl erővel könnyebben és biztosabban ellenállhassanak minden külső és belső ellenségnek. Ezen közös biztonság volt tehát a sanctio pragmaticának másik főcélja.

9. És az idő teljesen igazolta az előrelátást. Mert ha akkor a pragmatica sanctio meg nem állapították, ha Magyarország azt 1723-ban el nem fogadja, azon országok és tartományok, melyek azóta egy uralkodó alatt, egymást védve, a legnagyobb veszélyek között is fenn tudták magukat tartani, sőt növekedtek erőben és hatalomban; a Habsburg-ház főágának tizenhét év múlva bekövetkezett megszűnésével, valószínűleg több fejedelmek uralma alá kerülve, már régen szétbomlottak volna.

10. Nekünk tehát, kik szorosan ragaszkodunk a pragmatica sanctio minden pontjaihoz, lehetetlen akarunk, hogy annak egyik főcélja a közös biztonság, elérhetlen legyen; lehetetlen akarunk: hogy azon támasz, melyet a biztonság érdekében egymással nyújtunk a egymástól várunk, megszűnjék erős lenni.

11. De van az említett főcélok mellett még egy alapszava a pragmatica sanctio, mely hasonlóan fontos és lényeges, a melyet mellőzni vagy amazoktól elvasztani nem lehet; és ez a pragmatica sanctio elfogadásához kötött ama feltétel, hogy Magyarország közigazgatói és belkormányzati önállósága a rteleendő fenntartassék. - Miatán tehát Főleged trónbeszédében a sanctio pragmaticának ezen lényeg a alapszavát is kegyelmesen elismerte, és így a pragmatica sanctio egész terjedelmében a minden részében meg akarja tartani; tisztelettel a legnagyobb készséggel fogadjuk el mi is ezen közösen elismert jogalapot kiindulási pontul; a minden javaslatunknál folytonos figyelemben tartandjuk az abban megállapított viszonyok jogokat és kötelességeket.

12. Közül másfél század folyt le a pragmatica sanctio megkötése óta, és ezt idő folytán a legrezelebbes barokk között is, meg volt védve a birodalom a belköl, hogy a vegett Magyarország önállóságát és törvényes függetlenségét meg kellett volna rontani. Tudjuk, hogy az európai államok hatalmi viszonyai sokat változtak azóta; de még e változások sem tezik lehetetlenné, hogy egyezszen a birodalom biztonsága, másrésztől alkotmányos önállóságunk egymás mellett fennálhassanak. Meg vannak egyezszen, hogy a két eszme nem áll egymással ellentétben, a nem leendő szükség azoknak egyikét a másikért feloldozni. - Feladatunk az, hogy mindkettőt őszhangzabba hozva mindkettőt együtt fenntartsuk. Mert a pragmatica sanctio közigazgatói viszonyainkra nézve ünnepélyes alapszavódás; de egyesszerrel legrezelebb kapos, mely a Főleged uralkodása alatti összes országokat, a közös uralkodónak személye és a közös védelem eszméje által östertartja. A pragmatica sanctio tehát fölfontant, vagy bármely részében megbontani jogilag helytelen volna, politikailag pedig veszélyes lehetne.

13. Főleged országgyűlésünk első feladatát (úste ki: a birodalom egyéb országival közös ügyek tárgyalásának és kezelésének elhatározását, a kijelentett legmagasabb trónbeszédében: hogy a közös ügyek létezésé már a pragmatica sanctioban találja ugyan alapját, de azok kezelésének módjára nézve, a lényegileg változott viszonyok lényeges változását igényelnek, különben annál fogva, mert Főleged alkotmányos jogokkal ruházta föl többi országait is; a közös ügyek kezeléséről tehát ezeknek alkotmányos befolyása sem mellőzhető.

14. Elismérjük mi: hogy létesnek oly viszonyok, melyek Magyarországot a Főleged uralkodása alatt többi országokkal közösen érdeklik, s egykeztünk oda leas irányva, hogy a viszonyok megállapítására a miként kezelésére nézve oly határozatunk jöjjenek létre, melyek alkotmányos önállóságunk a törvényes függetlenségünk veszélye nélkül a cselnek megfelelően. Egyezszen tehát nekünk bízást is fogunk egy e tárgyra vonatkozó javaslatunk kidolgozásához.

15. Legtisztelettel megemlíti teljes megnagyraéztetés nekünk Főlegednek azon bölcs és igazságos elhatározása, hogy minden országait és tartományait alkotmányos uton akarja kormányozni. A polgári szabadság oly kincs, mely nem fog, nem győzhet az által, ha mások is polgári szabadságot nyerne; sőt a hasonló közigazgató állapot gyakran közölsöz hossa érdekekben egymáshoz a népetek, elhárít sok idegenkedést, bizalmatlanságot és károsítást. - Mi Főleged minden országainak alkotmányos szabadságát saját szabadságunk

értéke, hogy azon országok képei oly alkotmányt kívánjanak, mely a mi szabadság és fennállásunk, a pragmatica sanctio által is biztosított alkotmányos önállóságunk a törvényes függetlenségünk fennállását lehetővé teszi.

16. Figyelembe vevődjk tehát, hogy Főleged a magyar koronához nem tartozó országait is alkotmányos jogokkal ruházta fel, s valamin 1861. évi alapszavok feliratukban kimondottuk: érintkezni akarunk velök, mint alkotmányos lélekkel, a mint önálló szabad nemzet más önálló szabad nemzettel a mi függetlenségünknek és az ő függetlenségüknek megvársága mellett.

17. Minké legyenek azon országok alkotmányos formái? minő alapon rendezzék az ő egymasközti viszonyait? - ahöz nekünk közös szólnunk nem lehet; mert eszen ügy kizárólag ok-és Főlegednek illeti, a mi abbajogunk nem szavazhatunk. Mi csak azon óhajtatunkat fejeztük ki: hogy a valóóság alkotmányosság hazánkban is, a nálak is, minél előbb tetleg életbe lépjen, s az esztéon kések vagyunk, a mint már 1861. évi alapszavok feliratukban kijelentettük, azt, a mit tennünk szabad, mit önállósunk és alkotmányos jogaink sérelme nélkül tehetünk, a törvény szabta szigorú kötelesség mertékén túl is, méltányosság alapján, politikai tekintetből megtenni, hogy azon súlyos terhek alatt, miket az abszolút rendszer eljára összehalmozott az ő jölletök a azzal együtt a mink is oszra ne ruskodjon a a lélyt nehez idők káros következei nélkül elhárítsanak.

18. Meltóztatott Főleged az 1860. évi oct. 20. kelte diplomatát és az 1861. évi febr. 26. ándiktató nyilatkozatot hozránk leküldeni a minket kegyelmesen felszólítani, hogy Főleged ezen határozatnyait a méltányosság tekintetével szemlélve tárgyaljuk, és, ha az részben felerőlt aggodalmak elcsatlatások nem lennének, egyedül oly módosítási javaslatot terjesztünk föl, mely Főleged birodalmának életföltételeivel őszhangzabba hozható legyen. - Kijelentette továbbá Főleged azon erős meggyőződését is, miszerint az octoberi diplomában körvonalozott közös ügyeknek közös alkotmányos kezeltési a birodalom egyetemes léteinek és hatalmi állásának elutasítatlan következményé vált, mely előtt minden egyéb tekintetnek háttérbe kell vonulni.

19. Igenc, Főleges Urunk, a méltányosság tekintetével szemlélve tettük fontolóra esen két fejedelmi okiratot. Nem tagadjuk mi az octoberi diplomának nagyesszeri jelentőségét, a melyben Főleged azáltal biztosította ünnepélyesen sőt paratrád, hogy jövőbeli alkotmányos sorsát felvettük uralkodni. Ezen diploma alapköve az általános alkotmányosságunk Főleged mindazon országokra nézve, melyek nem a magyar koronához tartoznak.

20. De a mi alkotmányunk nem az octoberi diplomában vette kezdetét; egykor az országok létével, a nemzet életéből fejlődött ki. Magyarországban a királyi hatalomnak mindig tiszteletben tartott jogai az alkotmányos alapulnak. Az alkotmány fenntartásának biztosítása mellett választotta hajdan a magyar nemzet királyait, ily biztosítás mellett alapította meg önkényét és szabad akarattól a Főleges asztirál háznak trónörököségi jogát, mind a hágra, mint - annak kibáltával - a hágra nézve, s a biztosítást minden koronázás alkalmával megújították fejedelmek királyi hitelevelében.

21. Midőn Főleged 1860-ban magát kegyelmesen arra határozta, hogy a kormányzat abszolút rendszeréről jóvedőrelemondjon; bizon reményeltük, hogy jogilag fennálló, de tetleg fölfüggesztett alkotmányunk ismét visszaállították, a annak alapján fogja Főleged a rendezés törvényhozási uton esztéon törvényes egyik vagy másik részének netalan szükségessé változtatását. Reményünk azon ban nem valóult. Magyarországának szeptéplegyesen biztosított jogai mellőztettek, és az octoberi diploma mindenek előtt az esztéon birodalmunk octroyált egy közös alkotmányt, mely miránk is kiterjesztett. Ezen octroyált közös alkotmányba jelttek át: Magyarországának azon lényeges jogai, melyeket a magyar nemzet, sőt alkotmányos asztirál, saját hasárára nézve maga gyakorolt a melyek a birodalomnak teljes biztonságával soha elentélen nem állottak, sőt annak fenntartását mindig lényegesen előmozdították.

22. Miatán azonban Főleged esen octoberi diplománkat octroyált által akarja hasárára nézve érvényesíteni; hanem alkotmányos nézve leendő, éret megfontolták, beható tárgyalás és elfogadás végett kell az országgyűlésünkkel; hállgatunk kötelességünknek alkotmányunkkal ellenkező módjáról. De a mi tartalmát illeti, azt éret megfontolták alá írták: a talisan megvívódjunk, hogy a

közös ügyeknek azon körvonalozása, mellé a diploma kijelölt, terjedelmére nézve sokban talmege a pragmatica sanctio határain, sokat elvon hazánk törvényhozási, a minék elvonását a pragmatica sanctio kimondott esztéonlagos bizalmat épen nem igényelt. Miatán pedig a mi kijelölt pontunk is az, melyet Főleged, mint közösen elismert jogalapot, kiindulási pontul kitűzött: östéon bizalommal jellentjük ki Főleged előtt, hogy mi azon diploma megvárságát és elvételét elfogadás által, alkotmányunk a alkotmányos önállóság és törvényes függetlenségünk megsemmisítését vonnók magunkra. Bővebben a részleteket érre nézve azon javaslatunkban, melyet a közös viszonyok megvárságára és miként kezelésé érdemében Főlegednek fölterjesztendünk.

23. Az octoberi diplomának alapján jutt ugyan létre a febr. 26. ki paténa, de mezeuvelterjesztettük még annak határait is. Az egyes országok azon jogait a külön érdekeit sem kímélte, melyek a közcellekk, a valóban közös érdekekkel nem állottak ellentétben. Inkább egybeválasztás, mint egyetértésre látszó irányva; és a mint nem valóulhatott Főlegednek azon atyi óhajtatás, hogy, egyes országainak alkotmányos szabadság, népeinek belső szervezkedése által tartósan biztosítsa, azáltal alapokon fejlődésesek. Nem valóulhatott, a mit a sanctio pragmatica is kiemel a kedélyek megnyugtatós és östéon egyttlése. Négyre i. postaltól végre tanusított, hogy az alkotmány, melyet a paténa tartalmaz, a népek megnyugtatósát sem esztéon, a gyakorlatilag sem volt kivétel.

24. Irányítottunk pedig esen paténa még hátróztat a élecsök kiféjezt. A volt a jogvesztés elmeletének. Midőn Magyarország a sanctio pragmaticának elfogadását által lehetett tette, hogy a Főleges uralkodóház alatt állott minden országok javára is ugyanazon egy uralkodó alatt maradjanak, a egyestől orvok véjlek meg a tarták fenn közös biztonságukat: szándéka bizonyosan nem volt, hogy azon egyttlése valaha meg bevezérszra is vezetessen, sőt magában a pragmatica sanctio által is határozottan kikötött az országalkotmányos önállóság és törvényes függetlenségük sértettségére. Már azon vezélt, melyet az octoberi diploma pedig hozna résnk, a közös ügyeknek a jog és esztéon határaitulterjesztettük: vonalozástól, a meg súlyosabb tén a febr. 26. ki paténa elfogadására.

25. E paténa esztéon számos hátróztatást, minden megszerítés nélkül, esztéon terjedelmekben, oly közös trónban is esztéon köréles törvények, melyben Magyarország képviselői, esztéon egyttlése által, minden kérdés nézve a által, esztéon képviselőinknek nagy többségűl függteket volna a otképek azon érdekeit, melyeket esztéon hátróztat nézve saját törvény hozásunk inaként, a többi országok érdekeink lettek volna alárendelve. Kiterjedt volna esen alárendelté gyakran oly érdekekre is, melyek nem közös szempontból, hanem a többségben levő országok javáért, határozattak volna el, a mi jogtalan károsításunkkal. Sőt miatán a közösnek gyantát kijelölt nagyfontosságú tárgyak, nagyobn nagy kisebb részletekben bizon állanak meg minden oly törvényhozási tárgyalak, melyek az egyes országok törvényhozásiak voltak fenntartva; gyakran merülhetek volna fel oly eltérések, sőt nehézségek is, melyek okot vagy értéket szolgáltatott volna a tekintélyes, közös törvényhozásiak, hogy hatalmát terjesztse, s idővel a törvényhozási hatalomnak leggyözebb részét magához vonja.

26. Kormányzati illetőleg, annak legfontosabbágit, a febr. 26. ki paténa Magyarországára nézve egy, a mi saját kormányzatunk óstéon nem függé tisztelettel tettele: közös adó, mely mellett a közigazgatói több részének vezetése a magyar kormányt illetik. Több ugyanazon terüleken, ugyanazon honpolgárok fölött két egyttlést mindenben különböző közigazgatói hatalmat állított föl. Lehet-e alkotmányos állapotban ily kétféle közigazgatói képtelni végtelen úrlódások esztéon sava nélkül? - s nem alapok esen aggodalom, hogy végre megvakodna a közigazgató, vagy a gyöngyöket az esztéon magba östéon? Alkotmányunknak a besztéon belkormányzatunknak ily megsemmisítését elfogadói, legessztéon polgári kötelességünk tiltja.

27. Még vannak megvárság, hogy Főlegednek atyi sőtán feloldozás Magyarországára érdekeit. Sőtán azoknak hordják mi is érdekeket, mert hiszünk azokban, hogy Kérek hátróztat boldogodja. De azon ingatlan kiből áll, hogy Magyarországának hályesán fölfüggesztett közös ügyek egyttlése, hogy a

